

nisi per Mariam, et inter alia inquit: *Maria omnibus facta est, sapientibus et insipientibus copiosissima charitate se debitricem effecit, omnibus misericordiae sinum aperuit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, aeger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus laetitiam, tota Trinitas gloriam, denique Filii persona humanae carnis substantiam, ut nemo sit qui se abscondat a calore ejus.* Subscribunt eidem sententiae S. Ephrem., orat. ad Sanctam Virginem, ubi *mediatricem* et *reconciliatricem* appellat; et S. Germanus, ser. de Coena Domini; latissime Petrus Damianus, ser. de Annunt., et ser. de Assumpt., et ser. 4 de Nativ. Mariae, quorum nonnulla verba infra afferemus, tractantes de intercessione Virginis et cultu illi debito. Si ergo omnia gratiae dona per Virginem caeteris communicantur, rationi consentaneum est ut in ipsa prius recipiantur. Quod si de gratis, vel donis, aut virtutibus (ut ita dicam) diversarum rationum, nemo hoc negabit, propter dictam causam, et alias quas in principio hujus materiae adduximus, videtur sane, neque de gradibus et intensione gratiae id esse negandum, cum ad perfectionem sanctitatis hoc maxime pertineat. Unde recte dixit Bonav. supra: *Quid mirum si omnis gratia ad Mariam confluit, per quam tanta gratia ad caeteros diffluit? Et Laur. Justin., ser. de Annunt.: Magna, inquit, profecto fuit Mariae gratia, exuberans atque completa, quae caelis dedit gloriam, terris praebuit Deum, gaudium praestitit Angelis, saeculoque pacem refudit, fide docuit gentes, vitisque finem imposuit; humanae vitae instituit ordinem, atque spiritualem edidit moribus disciplinam. Quomodo non est Maria, juxta Gabrielis oraculum, plena gratia, quae effecta est mater Dei, paradisi scala, caeli janua, interventrix mundi, demonum fuga, peccatorum spes, Dei et hominum verissima mediatrice?*

14. *Objectio.* — *Responsio.* — Quinta et ultima ratio formari potest ex praecedentibus, quia actus perfectae charitatis, quos B. Virgo habuit in hac vita, innumerabiles fuerunt, ita ut eorum multitudo possit fortasse cum numero Sanctorum omnium conferri, quia (ut ostendimus) fere totam vitam in perpetua contemplatione transegit, in qua ferventissime Deum amabat, et hunc amoris actum frequentissime repetebat. Praeterea ostendimus, non minus meruisse B. Virginem quolibet horum actuum, quam meruit supremus Angelus illo actu perfecte libero, quo meritum

suum consummavit. Unde fit consequens saepissime singulis actibus plus meruisse B. Virginem, quam singulos homines sanctos omnibus actibus vitae suae, quia meritum supremi Angeli non fuit minus perfectum quam totum meritum cujuslibet hominis, saltem regulariter loquendo (ut abstineamus a quaestione non necessaria, an, scilicet, aliquis homo praeter Virginem, majorem gratiam consecutus fuerit quam supremus Angelus); igitur, si hujusmodi actus meritorii B. Virginis adaequant numerum omnium beatorum, plane consequitur etiam gratiam ejus superare gratiam omnium illorum. Si vero numerus actuum est inferior numero Sanctorum (ut credi facile potest), compensari potest hae inaequalitas. Primo, gratia ipsa, quae data fuit Virgini ex opere operato. Secundo, perfectione et valore singulorum actuum, nam etiam meritum primi Angeli excedit merita multorum inferiorum simul sumpta. Tertio, augmento et majore intensione ipsorum actuum; non enim fuerunt omnes inter se aequales, sed quo gratia fiebat auctior, eo actus ab illa procedentes erant intensiores et majoris meriti, ut supra fuse declaratum est. Quae omnia si exacte computentur, fit revera valde verisimile quod asserimus; in re enim adeo obscura, et non aperte revelata, non est quaerenda major certitudo. Nec video quid possit contra hanc sententiam objici, nisi fortasse quod nova, inusitata, ac praeter hominum opinionem esse videatur. Sed non est cur novum censendum sit, quod doctrinae praeceptorum Patrum, non solum non adversatur, verum etiam ita ab eis insinuat, ut merito illis attribui possit, vel saltem existimari hanc esse accommodatam explicationem eorum, quae ipsi magno verborum pondere virtute docuerunt. Accedit quod, cum ante viginti annos in Academia Salmanticensi, rogatus a gravibus viris, quaestionem hanc disputare atque definire fuerim aggressus, cumque in hanc sententiam valde propenderem, rei novitate detentus, eam proprio judicio ac sententia definire ausus non fui, donec Doctores sapientissimos, et in rebus Theologicis valde versatos consului, quibus omnibus pia atque probabilis haec sententia visa est.

15. Poterat hoc loco disputari quid amplius praeter gratiae perfectionem B. Virgo sibi meruerit; sed si generalia principia de merito observentur, et commode applicentur, non est quod in hac re amplius immoremur. Nam singularis illa quaestio, an B. Virgo aut

incarnationem, aut dignitatem matris Dei meruerit, in priori tomo, disp. 40, sect. 7, diligenter tractata est; de gloria vero, quam sibi Virgo promeruit, infra est dicendum. Praeter gratiam autem et gloriam, nihil est quod per se cadat sub meritum, nisi quod ad illas per se ordinatur, aut per se est cum illis conjunctum. Denique de merito B. Virginis respectu aliorum, an, scilicet, aliis etiam meruerit, nonnihil in hac sectione attigimus, et superius tractantes de merito incarnationis. Constat enim de condigno nihil meruisse nobis B. Virginem, quia est proprium privilegium Christi; de congruo vero merendo incarnationem, magnum bonum nobis promeruit, et dum vixit, potuit etiam multa bona aliquibus hominibus mereri. An vero aliquid amplius nobis meruerit dum hic viveret, aut nunc etiam nobis mereatur, vel saltem impetret, infra disputandum est, disputatione 23, sect. 1 et 2.

DISPUTATIO XIX,

In sex sectiones distributa.

DE SCIENTIA ET SAPIENTIA QUAM B. VIRGO IN STATU VILE CONSECUTA EST.

Quae diximus de gratia sanctificante Virginis Beatæ, communia sunt omnibus virtutibus Theologicis et moralibus, et Spiritus Sancti donis, quae cum eadem gratia connexa sunt; unde explicando perfectionem hujus gratiae et meritorum Deiparae, excellentiam, quam in his omnibus virtutibus habuit, explicatam reliquimus; et obiter nonnulla adduximus de frequentissimo usu ac fere continua eorumdem exercitatione. Quapropter nihil amplius de illis dicendum occurrit. Solum ergo superest ut de intellectualibus perfectionibus atque gratis gratis datis sermonem instituamus; de prioribus in hac disputatione, de posterioribus vero in sequenti disserendo.

SECTIO I.

Utrum B. Virgo habuerit in hac vita perfectam divinarum rerum cognitionem.

1. Principio ponendum est, quamdiu Deipara vixit in corpore mortali, non fuisse beatam secundum animam (ut ostendimus supra, disput. 4, sect. 1); utor autem beatitudinis nomine, ut indicem non habuisse stabilem ac permanentem visionem; an vero habuerit interdum illam in raptu, dicemus disputatione sequenti.

2 Ex hoc autem principio, necessario sequitur habuisse in hac vita fidem mysteriorum Dei (ut eadem disputat. 4, sect. 7, dixi), quia fundamentum sanctitatis et justitiae in viatore est fides; sed B. Virgo, quamdiu fuit in corpore mortali, fuit viatrix et sancta; ergo per fidem semper ambulavit, quia sine fide non potuisset placere Deo; et ideo Lucae 2, beata praedicatur, quia credit.

3. *Virginis fides perfectissima.* — *Objectio.* — *Responsio.* — *Dubium primum.* — Ex quo ulterius manifestum est hanc fidem in Virgine fuisse perfectissimam, tum ex parte subjecti in quo fuit valde intensa, et prorsus certa, omnem motum etiam primo primum dubitationis excludens; tum ex parte objecti, quia per illam distinctissime credidit mysteria Trinitatis et incarnationis, et reliqua omnia quae ad divinitatem et humanitatem pertinent. Ita docent Patres, Ambrosius, lib. 2 de Virginitate, et lib. 2 in Lucam; Epiphanius, ser. de Laudibus Virginis; Augustinus, ser. de Assumptione; Bernardus, ser. 35 in Cantica, circa finem, et in lib. de Passione Domini, qui inter ejus opera habetur, c. 2; Rupertus, fere toto lib. in Cantica. Unde Abulensis, parad. 4, c. 31, dicit propter hanc fidei perfectionem vocari Virginem ab Augustino, et Bernardo, *matrem credentium*. Ratio autem sumenda est ex principiis supra positis. Ostendimus enim B. Virginem habuisse omne donum, omnemque perfectionem gratiae sanctificantis, quae Angelis vel hominibus communicata est; imo et excellentiori modo; tota autem haec perfectio fidei ad dona gratiae sanctificantis pertinet. Deinde ostendimus in B. Virgine fuisse in omni genere virtutis eximiam sanctitatem; sed fides est fundamentum justitiae; ergo debuit infundi in perfectione proportionata tantae sanctitati et justitiae. Praeterea ostendimus in B. Virgine nullum fuisse inordinatum motum in aliqua potentia ipsius; ergo nullum dubitationis impulsus aut motum passa est. Denique, agentes de ejus innocentia, eximiam fidem quam in filii conceptione, passione ac morte habuit, aperte demonstravimus. Blasphematur igitur Lutherus, qui fidem centurionis Mariae fidei praefert, eo quod Matth. 8, de centurione dixit Christus: *Non inveni tantam fidem in Israel.* Eo tamen loco non comparat Christus centurionem cum omnibus ac singulis qui ex populo in ipsum crediderunt; hoc enim modo, non solum fides Virginis, sed etiam Simeonis et Annae, Josephi et Joannis Baptistae, et Ma-

gorum, atque aliorum plurimorum fuit major quam fides centurionis. Comparat ergo cum his quibus ipse prædicaverat, et coram quibus miracula fecerat, quique fidem in Christum inde conceperant, inter quos hic centurio excelluisse dicitur, vel simpliciter vel solum proportionem quadam; quia ille cum esset gentilis, et neque ex Scriptura, neque ex majorum traditione esset instructus, facilius, constantius atque admirabilis credidit.

4. *Qualem fidei perfectionem ab initio suæ sanctificationis Virgo habuit.* — Sed quæret aliquis an B. Virgo fuerit consecuta totam hanc fidei perfectionem a principio suæ sanctificationis, vel postea temporis decursu. Ubi non potest esse difficultas de perfectione intensiva. Nam certum est non habuisse totam illam a principio, sed in illa crevisse, sicut in gratia aliisque virtutibus; habuit tamen a principio, et singulis temporibus eam fidei intensiorem, quæ intensiorem gratiæ proportionate responderet. Deinde nulla etiam est difficultas de illa perfectione, quæ omnem dubitationis motum excludit. Quia constat hanc habuisse a principio, ex quo caruit fomite; igitur solum potest inquiri de perfectione ex parte objecti crediti, præsertim an a principio distincte cognoverit mysteria Trinitatis et incarnationis. Erasmus enim sensit B. Virginem non adorasse filium suum statim ac illum peperit, quia non constat tunc cognovisse illum esse Deum. Sed est impia et hæretica sententia, contra universæ Ecclesiæ sensum ac traditionem, ut constat ex iis quæ in superioribus de annuntiatione Angelica, et de Christi nativitate tractavimus, et ex iis quæ Sancti Patres tradunt, explicantes hæc mysteria; præsertim Cyprianus, ser. de Nativitate; Augustinus, ser. 9 de Nativitate; Bernardus, homilias super *Missus est*; Ambrosius, super Lucam, et lib. de Joseph Patriarcha, c. 2, ubi Mariæ et Josephi meminit; et divus Thomas supra, quæst. 30, art. 1, ad 2. Item ex Lucæ 1 colligitur, S. Elisabeth cognovisse, et credidisse, eum quem B. Virgo conceperat, esse Deum, ut patet ex illis verbis: *Unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me?* Quomodo igitur potuit hoc ignorare Sancta Virgo? Dicendum est igitur B. Virginem a principio suæ sanctificationis habuisse fidem explicitam Trinitatis, quia hujus objecti cognitio maxime spectat ad primariam fidei perfectionem, quam Angeli et Adam habuerunt in sua prima sanctificatione; ergo multo magis B. Virgo. Deinde cognovit explicitè mysterium in-

carnationis, quoad substantiam illius, id est; Verbum divinum secundam Trinitatis personam carnem fuisse assumpturum. Quod eodem argumento probari potest, quia etiam hæc est maxima fidei perfectio, quæ aliquibus in prima sanctificatione est communicata, et superius ostendimus etiam Joannem Baptistam, cum in utero sanctificatus est, Christum Deum et hominem cognovisse. Non oportuit autem ut a principio cognosceret B. Virgo omnes circumstantias hujus mysterii. Certum est enim non agnovisse ex qua femina Deus esset assumpturus carnem, neque quo loco et tempore; in horum igitur cognitione proficere potuit, prius legendo et intelligendo Vetus Testamentum, postea per annuntiationem Angelicam, Christi doctrinam, ac multarum rerum experimentum.

5. *Dubium.* — *Responsio.* — *Apostolos et Theologos omnes fidei cognitione Virgo superavit.* — *Virgo Apostolorum Evangelistarumque magistra.* — *Maria hæresum interemptrix quomodo dicitur.* — Ex hac vero responsione alia dubitatio oritur, quantum B. Virgo in hac Dei cognitione profecerit, an, scilicet, Apostolos et Theologos omnes, qui in Ecclesia Dei fuerunt, superaverit. Respondetur sine ulla dubitatione ita de B. Virgine sentiendum esse. Primo enim ita sentiunt Patres; Anselmus, lib. de Excellentia Virg., c. 7: *Licet ipsi, scilicet Apostoli, per revelationem Spiritus Sancti edocti fuerint in omnem veritatem, incomparabiliter tamen eminentius ac manifestius ipsa per eum Spiritum veritatis, illius veritatis profunditatem intelligebat, et per hoc multa eis per hanc revelabantur, quæ in se non solum simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat.* Unde Sancti eam sæpe vocant, *Apostolorum magistram*; Ignatius, epist. 1, vocat *nostræ religionis magistram*. Ac propterea Rupertus, l. 2 de Gloria et honore filii hominis, circa principium, inter alia dicit, habuisse Virginem tempus tacendi, et tempus loquendi, priusque durasse quandiu Christus in hoc mundo vixit, *cum conservabat et conferebat in corde suo omnia divina verba, et erat hortus vere conclusus, et fons signatus*; postea vero tempus a Christi Domini Ascensione inchoasse, in quo *erant emissiones ejus paradisi, et fons distillans labia ejus*. Denique eadem ratione Bernardus, ser. 4 in *Missus est*, dicit Mariam Evangelistas illuminasse, *juxta sui nominis, inquit, etymologiam*. Nam Maria inter alias interpretationes *illuminatrix* exponitur a D. Hieronymo, lib. de Nominibus

Hebræi, in Exodum. Denique Ambrosius, lib. 1 de Institut. Virg., c. 7, de Joanne Evang. dicit, *mirum non esse præ cæteris fuisse locutum mysteria, cum ei præsto esset aula celestium sacramentorum*. Eusebius, ser. de Assumpt. Virg.: *Ipsa, inquit, non solum secundum humanitatem, sed etiam secundum divinitatem, et contemplari, et plus omnibus cognoscere meruit*. Et confirmatur, quia B. Virgo a Sanctis Patribus esse dicitur, *omnium hæresum interemptrix*, ut patet ex Athanasio, ser. de SS. Deipara; Hieronymo vel Sophronio, in ser. de Assumpt.; Bernardus, in serm. *Signum magnum*, et super *Salve, Regina*, prout habetur inter opera ejus; et Rupertus, lib. 1 in Cant.: *Quia sicut ante nos, inquit, dictum est, tu es sola Virgo quæ universam hæreticam pravitatem interemisti*. Unde canit Ecclesia: *Gaude, Maria Virgo, cunctas hæreses interemisti in universo mundo*. Potest autem hoc specialiter attribui B. Virgini, vel quia generando eum qui est *lux vera quæ illuminat omnem hominem*, omnes errorum tenebras fugaverit; vel quia singulari modo cunctis fidei defensoribus ac doctoribus opitulatur; vel (quod ad rem præsentem pertinet) quia singulari modo fuerit fidei magistra; et quia ipsos etiam Apostolos docuerit, quorum doctrina omnes hæreses interimuntur. Denique confirmatur ratione, quia tota hæc perfectio fidei et cognitionis divinæ erat proportionata sanctitati et dignitati B. Virginis; tum etiam quia in ea fuerunt causæ potiores et efficaciores ad hanc divinam sapientiam consequendam, ut in sequenti sectione docebimus.

SECTIO II.

Quibus modis B. Virgo in Dei cognitione profecerit, dum in humanis fuit.

1. *Spiritus Sanctus primus Mariæ in fide et cognitione magister.* — Variis modis solet rerum cognitio comparari: doctrina, ad quam librorum continua lectio revocatur, et inventio, ad quam pertinet effectuum experimentum et observantia ad ipsorum causas cognoscendas conducens. Primum igitur certum est B. Virginis sapientiam, omnesque progressus quos in ea fecit, primum ab Spiritu Sancto, ut a primo et principali Doctore manasse; ab illo enim accepit, per revelationem et infusionem, primam cognitionem divinorum mysteriorum, et dona scientiæ, sapientiæ et intellectus, quibus hæc cognitio maxime juvatur. Deinde per sanctos Angelos,

præsertim per Gabrielem, ante filii conceptionem, sæpe fuit instructa et edocta, ut Cedrenus refert, in Compendio historiæ; et Gregorius Nicomediensis, hom. de Oblatione Virginis; et Bernardus, hom. 4 in *Missus est*, cujus verba statim referam, de qua re multa etiam supra diximus, agentes de Annuntiatione Angelica. Rursus post Christi incarnationem, dubium non est quin ab illo fuerit singulariter instructa, atque illuminata, ut late prosequitur Rupertus, lib. 1 in Cantica. Unde Ambrosius, lib. de Institut. Virginis, c. 14, ab eo tempore quo filium gestabat in utero, sentit illius opera et auxilio in hac sapientia profecisse; sic enim inquit: *Vere autem ab eo ille Mariæ crater tornatilis, in quo erat sapientia, quæ miscuit in cratere vinum suum indeficientem piæ cognitionis gratiam, divinitatis suæ plenitudinem subministravit*. Hinc etiam sic colligit Anselmus, in hom. super Evang. Lucæ 10: *Intravit Jesus in quoddam castellum: Christus, ut dicit Apostolus, 1 ad Cor., et ad Colossenses 2, est Dei virtus et Dei sapientia, et in eo sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ Dei; et Christus est in Maria; ergo omnes thesauri sapientiæ et scientiæ Dei sunt in Maria*.

2. *Dubium.* — *Quidnam ab hominibus de divinis mysteriis Virgo cognoverit.* — Quæri vero non immerito potest an ab aliis hominibus aliquid B. Virgo didicerit in hac divinarum rerum cognitione. Bernardus enim, hom. 4 in *Missus est*, partem negantem indicare videtur, dum inquit Gabrielem nuntiasse Virginem conceptionem Elisabeth, *quia decuit ut ab Angelo potius quam ab homine mysterium disceret, ne mater a consiliis filii aliena videretur. Et ut ipsa rerum tempus et ordinem melius tenens, scriptoribus et prædicatoribus Evangelii reseraret veritatem, quæ et plene de omnibus a principio cælitus fuerit instructa mysteriis*. Anselmus etiam, l. de Excellentia Virg., c. 7, dicit, per spiritum veritatis fuisse altius ac profundius edoctam, quam Apostolos. Sicut ergo ipsi non ab hominibus, neque per hominem (scilicet purum), sed per revelationem Spiritus Sancti et Christi Domini instructi sunt, ita multo potius B. Virgo.

3. *Objectio.* — *Responsio.* — Quod si quis objiciat, quia Lucæ 2 Simeon docuit Virginem dicens: *Ecce hic positus est in ruinam, etc.*, et ibidem subjungitur, quod capite etiam primo dictum fuerat: *Maria autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo*; quibus verbis indicatur B. Virginem

multa didicisse ex iis quæ ali de Christo loquebantur; responderi potest, Simeonem non propter Virginem instruendam, sed propter alios, et propter Ecclesiam illa prophetica verba protulisse; locutum autem esse singulariter ad Virginem, quia illa mysteria specialiter ad eam pertinebant. Quæ expositio suaderi præterea potest, quia Simeon in illis verbis alluisse videtur ad locum Isaïæ 8: *Et erit vobis in sanctificationem; in lapidem autem offensionis, et in petram scandali duabus domibus Israel, in laqueum et in ruinam habitantibus Jerusalem, etc.* Quem locum de Christo exponunt Petrus, prima Canonica, c. 2; et Paulus, ad Rom. 9, qui etiam ad Hebr. 2 de Christo exponit sequentia verba Isaïæ: *Ecce ego, et pueri mei, quos dedit mihi Dominus, in signum et in portentum Israel, a Domino exercituum, qui habitat in monte Sion.* Indicavit ergo S. Simeon hoc signum et hunc lapidem esse Christum; sed B. Virgo erat versatissima in Scripturis, et eas optime norat; ergo nihil docuit eam Simeon quod ignoraret, sed in memoriam adduxit quod sæpe legerat et intellexerat. Quod autem B. Virgo observaret verba quæ audiebat, et in corde suo ea recogitaret, nullum argumentum est, quod propterea ab hominibus aliquid disceret, sed solum quod audiendo hujusmodi verba occasionem sumeret magis ac magis divina mysteria contemplandi. Et hunc esse Evangelii sensum constat, tum quia hujusmodi verba dicuntur de rebus ac mysteriis notioribus, et pertinentibus ad ipsam substantiam incarnationis, et redemptionis humanæ, quæ non est verisimile Virginem ignorasse; tum etiam quia de eisdem rebus sæpius illa eadem verba dicuntur. Est ergo hæc sententia satis verisimilis, et non parum confirmari potest ex iis quæ multi Theologi docent de eximia sapientia B. Virgini infusa, quæ partim jam attigimus, partim attingemus sectione sequenti. Et quidem si sermo sit de substantia mysteriorum fidei, et perfecta eorum intelligentia, nihil existimo Virginem a puro homine didicisse, quia nec decuit, nec oportuit, cum singulariter fuerit a Spiritu Sancto præventa. Si tamen sit sermo de aliquibus circumstantiis, vel de alicujus rei futuræ prædictione, vel fortasse etiam alicujus loci Scripturæ intelligentia, et similibus, non est inconueniens quod ministerio hominum ea interdum didicerit; quia non simul habuit a principio horum omnium exactam cognitionem.

4. *Maria sacrarum litterarum scientissima.*

— Secundo, crevit B. Virgo in cognitione et sapientia, ex assidua lectione ac meditatione sanctarum Scripturarum, ac divinorum mysteriorum contemplatione. Ita docet Augustinus, serm. 5 de Nativitate, dum Virginem alloquitur: *Recole, Maria, prophetica lectionem, neque enim te scientia potest divinorum præterire librorum, quæ ipsam plenitudinem paritura es Prophetarum.* Ambrosius, lib. 2 de Virginibus: *Tunc minus sola esse videbatur, cum sola esset. Nam quomodo sola, cum tot libri adessent, tot Archangeli, tot Prophetæ?* Origenes, hom. 6 in Lucam, dicit *Mariam fuisse turbatam* in salutatione Angeli, quia nunquam legerat ad alium quempiam similem factum esse sermonem: *Habebat, inquit, legis scientiam, et Prophetarum raticinia quotidiana meditatione cognoverat.* Unde Greg. Nys., serm. de Nativ., et Sophron., serm. de Assumpt., dicunt B. Virginem a tenera ætate didicisse sanctam linguam, et quamdiu in templo vixit, lectioni sacrarum Scripturarum et meditationi vacasse. Et Andreas Hierosolymitanus, serm. in Salutationem Deiparæ: *Verisimile, inquit, est ipsam et de clara stirpe natam, et Davidis filiam, haud ignaram divinorum, quæ in divinis litteris habentur, oraculorum fuisse.* Ratio vero est, quia (ut supra ostendimus) B. Virgo optimam partem vitæ contemplativæ sibi elegit; munera autem hujus vitæ sunt divinarum rerum ac Scripturarum lectio, meditatio et contemplatio; ergo in iis maxime B. Virgo se exercuit. Quod autem hoc exercitio plurimum in divina cognitione profecerit, per se notum est; nihil enim est quod ad hujus cognitionis perfectionem magis juvet, ut ipsa etiam experientia docere potest. Præsertim, cum B. Virgo perfectissimo ingenio ac intellectu polleret, et animum haberet pacatissimum, et ab omni mentis perturbatione semotum, cumque earum rerum, quas legebat, intelligentiam orationibus suis a Deo deprecaretur; nemo enim (ut existimo) audebit hoc in dubium revocare aut negare, quin fuerit tam justa deprecatio a Deo exaudita; ergo singulari etiam Spiritus Sancti gratia et lumine continue adjuvabatur, ut legendo, meditando ac contemplando, in hac divina sapientia mirabiles progressus faceret.

5. Tertio dicendum est, B. Virginem, multorum effectuum experimento et observatione, ita in aliquorum mysteriorum cognitione profecisse, ut evidenti quadam naturali, seu morali illa vera esse judicaverit. Quomodo

dixit Bernardus, hom. 4 in *Missus est: Soli datum est nosse cui datum est experiri.* Et Anselmus, de Excellent. Virginis, c. 7: *Multa in se non solum simplici scientia; sed ipso effectu, ipso experimento dicerat de mysteriis Domini nostri Jesu Christi.* Et Bernardinus, dicte serm. 51: *Non solum per divinam revelationem, sed ipso experimento; et Antoninus, 4 p., tit. 15, c. 17, § 1: Vidit, inquit, et experta est se concepisse non opere humano, et se peperisse parvulum cum virginitatis honore.* Et infra hoc principio colligit cum Alberto, B. Virginem habuisse de incarnatione et de Verbo incarnato cognitionem quæ est supra fidem. Denique August., in lib. de Assumptione Virginis, c. 7, inter alia dicit, ex iis quæ acciderunt in conceptione, nativitate, et aliis mysteriis Christi, liquido potuisse Virginem cognoscere, quod talia obsequia non nisi Deum decerent. Et Athan., ser. de Sanctissima Deipara, dicit, per signa et effectus vidisse Virginem Verbum incarnatum, non in seipso, et facie ad faciem, sed eo modo quo nos per actiones vitæ cognoscimus evidenter animam nostram. Et declaratur breviter, quia quædam opera miraculosa evidenter experta est in se, ut conceptionem sine viro, subitam ac momentaneam prolis animationem in utero exultantem, melius quam Joannes exultaverit, partum sine dolore, Angelorum ministeria, Magorum ac pastorum adventum. Deinde in mente ac voluntate experiebatur mirificos ardentissimi amoris effectus, singularis gaudii omnino spiritualis ac divini, admirabilis intelligentiæ cum profundissima humilitate. Quæ omnia non obscure testabantur Deum esse illorum operum auctorem. Ad hæc adjugebat prophetias, easque evidenter impleri intuebatur. Ex his ergo et similibus evidenter inferebat, Gabrielem Angelum fuisse nuntium a Deo missum, et consequenter sibi vera narrasse, seque verum Deum in utero concepisse, ac denique omnia, quæ ipse postea edocuit, vera esse.

6. *Dubium. — Responsio. —* Dices: qualis fuit hæc Virginis cognitio, naturalisne, an supernaturalis; scientiæ, an fidei? Respondeo, respectu aliquarum rerum quas evidenti experimento immediate cognoscebat B. Virgo, fuisse cognitionem naturalem, non scientiæ proprie dictæ, sed evidenti experientiæ, ut, verbi gratia, quod concepit sine viro, quod peperit sine dolore, et similia. Aliarum vero rerum cognitio, quam ex hac evidenti experientia eliciebat, naturalis etiam erat, cum ex

naturali cognitione profecta, et in illa omnino fundata esset. Unde non erat fides; sed dici potest scientia, quia, quatenus ex effectibus naturalibusque signis oriebatur; et quoad multa erat cognitio evidens in tesificante, ut quando sola evidenti signorum et effectuum, absque aliquo adjuncto testimonio, non erat sufficiens ad colligendam alicujus veritatis evidentem cognitionem. Et hujus generis sunt mysteria ad divinitatem pertinentia; nam quæ ad humanitatem pertinent, priori modo cognosci poterant.

7. *Objectio. — Responsio. —* Dices: si B. Virgo consecuta est evidentem cognitionem mysteriorum fidei, ergo neque indiguit fide, neque illam habuit. Respondetur negando consequentiam, nam imprimis ante hujusmodi veluti experimentalem cognitionem necessaria illi fuit fides; nisi enim credidisset, nunquam intellexisset, neque supernaturales effectus in se experta esset. Deinde cognitio evidens postea acquisita non potuit expellere fidem, est enim inferioris rationis, et minus certa quam supernaturalis fides, et ideo non potest certitudinem ejus excludere, neque illius actum omnino impedire. Unde etiam fit ut ad judicandum de supernaturalibus mysteriis juxta eorum dignitatem, modo ac lumine supernaturali, necessaria Virgini fuerit fides infusa, quæ licet obscuritate videatur inferior, tamen in objecto formali, atque adeo in essentia sua simpliciter est superior.

SECTIO III.

Utrum habuerit B. Virgo scientiam aliquam divinorum mysteriorum per se infusam.

1. Prima sententia esse potest, habuisse Virginem ab instanti conceptionis supernaturalem scientiam per se infusam divinorum mysteriorum. Ita sentit S. Bernardinus, tract. de B. Virgine, serm. 4, art. 1, c. 4, dicens: *In prima sanctificatione, quantum ad rationem et intellectum, tanta ei sapientiæ claritas a Deo superinfusa est, quod perfecte intelligebat creaturas, et creatorem, et spiritus, et omnia bona amplectenda, et mala fugienda.* In eadem sententia videtur esse Albertus Magnus, lib. de B. Virgine, c. 71, ubi inquit Virginem habuisse cognitionem supra fidem, et super cognitionem puræ creaturæ existentis in via; et c. 96, dicit simul cum habitu fidei habuisse habitum, quo perfectius quam Adam in somno, et quam Joannes super pectus Domini recumbens, et quam Paulus in raptu, cogno-